

Räpina Aianduskooli koolikäsitus (koolielu kontseptuaalsed alused)

Käesolev kontseptsioon (ka *pedagoogiline kontseptsioon* ja *koolikäsitus*) käsitleb Räpina Aianduskooli õppe- ja kasvatustöö üldeesmärki, õppe- ja kasvatustöö ja kogu koolielu korralduse põhimõtteid lähtuvalt nutika looduslähedase elu filosoofiast, õppijakeskse õpikäsituse põhimõtetest, Eesti haridus- ja teadusstrateegia 2021–2035 Heaolu ja sidususe visioonist ja Konkurentsivõime visioonist ning kokkuvõttest Tark ja tegus Eesti 2035.

0. Koolikäsituse sihiseade 2035

Räpina Aianduskooli õppe- ja kasvatustöö siht on **tingimuste loomine ennastjuhtiva õppija, töötaja ja inimese kujunemiseks**.¹

Selline sihiseade on seotud aina kiirenevate ja väljakutseid täis muutustega meie ümber – globaliseerumine, tehnoloogia digitaliseerumine, töö iseloomu muutumine seab fookuse uutele oskustele. Muutuvas töömaailmas toimetulekuks on vaja **enesejuhtimisoskust, sotsiaalselt intelligentsust, meeskonnatööd, sealhulgas virtuaalse koostöö oskust, loovust, õppimis- ja kohanemisvõimet, oskust eri valdkondi seostada**. Neid oskusi on hakatud nimetama tulevikuoskusteks.

1. Räpina Aianduskooli filosoofia: „Nutikas looduslähedane elu“

Räpina Aianduskooli tunnuslause on „**Nutikas looduslähedane elu**“, mis väljendab kooli filosoofiat – nutikust ja looduslähedust.

1.1. Looduslähedus

Looduslähedus on eelkõige mõistetav kui aukartus elu ees. Looduslähedust väljendavad sellised märksõnad nagu näiteks *looduskesksus, urbanistliku ja looduskeskkonna tasakaal, ilumeel, keskkonnasäästlikkus, tervislik eluviis, ametiuhkus: aednik olla on uhke ja häa ... jne*.²

Looduslähedase mõtteviisiga seotud säästva arengu reeglid eeldavad alalhoidlikku mõttelaadi, see on oluline ka kooli jätkusuutlikuks arenguks. Meie jaoks on looduslähedus moodsa, tehnoloogiarikka elu loomulik osa.

1.2. Nutikus

Nutikus on eelkõige mõistetud kui mõistlik lähenemine tööprotsessile ja tehnoloogiline tarkus: oskus looduslähedasemalt elada ja töötada, kasutades seejuures tänapäeva tehnoloogia võimalusi.

Nutikust väljendavad sellised märksõnad nagu näiteks:

- õigete asjade tegemine õigel ajal ning õigete töövõtetega, hoidudes tühjust tööst;
- võimaluste märkamine ja kasutamine;
- targalt toimetamine ja hakkama saamine ka keerulistes olukordades;
- koostööst sünergia tekitamine;
- tehnoloogia tark kasutamine nii õppe- ja kasvatustöös kui ka koolis tervikuna.

¹ Vt Lisa 1. Sihiseade lahtikirjutus

² Väljavõtteid Jõuluseminari rühmatöödest (2014/15. õa)

2. Räpina Aianduskooli sihiseade: missioon, visioon ja väärtused

2.1. Missioon

Räpina Aianduskool loob tingimused asjatundlike, ennastjuhtivate, Eesti ja rahvusvahelisel tööturul konkurentsivõimeliste spetsialistide kujunemiseks, lähtudes nutikast ja looduslähedasest eluviisist.

2.2. Visioon aastaks 2030

Räpina Aianduskoolil on kogemus, kuidas arendada looduslähedase filosoofiaga nutikalt töötavat kooli, mis reageerib kiiresti tööturu nõudmistele, kasutab õppetöös kaasaegseid lahendusi, loobumata traditsioonidest; toetab looduslähedase nutika eluviisi levikut nii taseme- kui ka täiendusõppe ning huvihariduse kaudu.

Räpina Aianduskool on 2030. aastal elujõuline riiklik kutseõppeasutus. Õpe Aianduskoolis toimub loodusvaldkonnas ja sellega lähedalt seotud valdkondades, näiteks aianduses kogu oma ulatuses taimekasvatusest aiandussaaduste kasutamiseni inimeste elukeskkonnas, kuid ka seonduvalt looduse ja pärandkultuuri kaitse ning lõimimisega kaasaegsesse ellu.

Õppe sihtrühmadeks on noored ja täiskasvanud sõltumata nende varasemast haridusest ja töökogemusest ning võimalikest erivajadustest ja päritolust – oluline on inimese soov õppida ning rakendada õpitut enda ja ühiskonna hüvanguks.³

Väga olulisel kohal on koostöö valdkonna tööandjatega, kes loovad ühiskonnale lisandväärtust Aianduskooli lõpetajate abil, ning vilistlastega. Tööandjad on osalised Aianduskooli õppekavade ellu rakendamisel pakkudes õppijatele võimalust töökeskkonnas arendada oma kutse-, ameti- ja erialaseid kompetentse ning olles ise töökohapõhise õppevormi kaudu uute spetsialistide koolitajad.

Aianduskool tegutseb järjekindlalt kogukonna heaks, algatades loodusvaldkonna tegevusi ja projekte, mis pakuvad noortele, erivajadustega inimestele, õpetajatele ja paljudele teistele arenguvõimalusi ning ühtlasi tutvustavad loodusvaldkonda ja õppimisvõimalusi. Selleks tehakse koostööd teiste õppeasutuste, ettevõtete ja organisatsioonidega.

Oma missiooni täitmiseks on Aianduskoolil kasutada mitmekesine, kaasaegse tehnoloogiaga varustatud õppetaristu Räpinas, sh õppemajand koos kasvuhoonete, pargi, põldude ja haljasaladega, ühiselamud, digitaristu ja muu asjakohane. Lisaks on koostöös partneritega kasutusel õppepunktid Maarja Külas, Tallinna piirkonnas ja mujal Eestis.

Aianduskooli töötajad on ennastjuhtivad ja motiveeritud oma ala eksperdid, kes austavad iseennast ja oma kolleege, on avatud koostööle, lähenemisviiside paljususele ja kaasaja võimalustele, näevad õppijas ja kolleegis arenemisvõimelist partnerit ning töötavad koos kooli visiooni realiseerimise nimel lähtudes kooli filosoofiast: „Nutikas looduslähedane elu!“

2.3. Kooli väärtused

Austus – avaldub läbi selliste märksõnade nagu näiteks elu, inimene, Maa, looduslähedus, keskkonnasäästlikkus, ametiau, töökultuur, nõudlikkus, pärand ja traditsioonid, eneseusk, vabadus.

Avatus – avaldub läbi selliste märksõnade nagu näiteks areng, nutikus, loovus, initsiatiiv, vabadus, vastutus, enesekindlus, julgus, sh julgus tunnustada oma eksimusi, suhtlemine, empaatia, valmisolek elukestvaks õppimiseks.

³ See tähendab toimetulekut 1) eraeluga, 2) tööeluga, 3) kodanikuna ja 4) osalemisega kultuurielus. Kõigi nende arenguks peavad olema koolis tingimused loodud.

Koostöö – avaldub läbi selliste märksõnade nagu näiteks hoolimine, mõistmine, abivalmidus, sallivus, ühised eesmärgid, jagamine.

3. Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk ja põhimõtted

Räpina Aianduskooli kui eelkõige õppeasutuse põhiprotsess on õppe- ja kasvatustöö. Sellest ülesandest lähtuvalt on loodud ka meie kool. Nii puudutab see ülesanne kogu töötajaskonda – me kõik anname oma panuse õppija arengusse.

3.1. Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk

Räpina Aianduskooli lõpetaja väärtustab looduslähedast eluviisi, on ennastjuhtiv, pühendunud ja erialaselt kompetentne, nutikas, koostöövõimeline, ettevõtlik ja valmis elukestvaks õppeks.

3.2. Õppijakeskse õppe- ja kasvatustöö põhimõtted

Räpina Aianduskoolis kui looduslähedast nutikat eluviisi arendavas koolis on kesksel kohal õppija ning tema erinevad vajadused ja võimed. Täpsemalt on fookuses õppija enesekohaste oskuste, sh õpioskuse, sotsiaalsete oskuste ja ettevõtlushävimise arendamine. Teisisõnu tähendab see keskendumist pädevustele, mis suurendavad tulevikus õppija individuaalset vabadust. Seega on kooli õppe- ja kasvatustöö läbiv põhimõte ennastjuhtiv õppija.

Õppe- ja kasvatustöö, mis arvestab õppijaga, tugineb järgnevatel põhimõtetel:

- õppija teeb valikud ise ja vastutab nende eest, selleks tuleb talle anda vastutus ja tagada valikuvõimalused⁴;
- õpe on metoodiliselt mitmekesine ning toetab õppija arengut⁵, kasutatakse digitaristut rikastamaks õppematerjale ja õpikogemust;
- õpetamise metoodikas on rõhuasetus õppija tegevusel;
- õppija eneseanalüüsi toetab hindamine, sh kujundav hindamine ja arenguestlus;
- õpingud on seotud muutuva töömaailmaga, lisaks traditsioonilistele õpetatakse ka kaasaegseid lähenemisviise;
- õpikogemused koolis on seotud praktiliste kogemustega elu- ja tööolukorras väljaspool kooli;
- kooli sise- ja väliskeskond toetab looduslähedase nutika elu filosoofiat: õppehooned ja -vahendid ning kooli ümbrus moodustavad ühtse terviku kooli filosoofia ellu rakendamiseks.

⁴ [Tark ja tegus Eesti 2035](#) (Õppimine kui koostöö ja õpetaja kui teejuht, lk 15): "Õppimine on õppijakeskne ja koostöine, suunatud iga õppija võimestamisele ja toetamisele, tema eneseteostusele ja toimetulekule eri rollides. Olulised märksõnad on õppimise tähenduslikkus, õppija ja õpetaja autonoomia, tihe koostöö ning teadlik ja süsteemne tagasisidestamine kõigi õppeprotsessi osaliste vahel. ... Tähtsustub õpetaja oskus olla oma õpilase juhendaja, mentor, kes aitab nii õpiteed kujundada kui ka toetab selle läbimist. ... Õpetajatöö sisu fookus liigub õppijate juhendamisele, infovalikute ja tegevuste suunamisele ning tagasi- ja edasisidestamisele."

⁵ [Tark ja tegus Eesti 2035](#) (Uued oskused ja oskuste parem kasutamine, lk 14): "Õppimisel keskendutakse enam oskuste omandamisele ning valmisolekule ja oskusele õpitut (iseseisvalt) rakendada, mitte üksnes teadmiste omandamisele. See on oluline tegevusvõimekuse suurendamiseks ja võimaldab inimesel olla oma elu peremees: mõista probleemide olemust, seada isiklike eesmärgid, kavandada tegevusi eesmärkide täideviimiseks, teha kavandatu teoks. ... Kõigil haridustasemetel on olulised kohanemis- ja enesejuhtimisvõime, sotsiaalsed oskused, kriitilise mõtlemise oskus ning loovus, ettevõtlik eluhoiak ja visadus, kuna keskkond muutub üha kiiremas tempos. Nende oskuste omandamiseks on oluline muuta õpetamismeetodeid ja -keskkondi ning leida võimalused oskuste hindamiseks. Nimetatud oskuste suurenev tähtsus tulevikus osutab, et töökeskkonnas õppimise kõrval on jätkuvalt vaja koolituskursusi, sh eriala ja üldoskusi lõimitult arendavaid kursusi."

3.3. Töötajaskond

Räpina Aianduskooli õppe- ja kasvatustöö kvaliteeti edendavad aianduskooli koolikäsitust järgivad kompetentsed töötajad. Töötajad on nii õpetajad, puhastusteenindajad, ühiselamu korrapidajad kui ka aednikud, juhid ja kõik teised. Kõik aianduskooli töötajad on võrdselt tunnustatud.

Kogu töötajaskond toetab õppija arengut soodustava õpikeskkonna loomist ja õpetajaid nende töös. Kooli töötajate kompetentsus tagatakse (täiend)koolituse ning tugisüsteemiga⁶.

Kompetentsusel on kolm komponenti – enesekohane, sotsiaalne ning kutse- ja erialane, sh õpetaja ainealane ja metoodiline kompetentsus. Järgnevalt esitatud kompetentsused väljendavad ootusi aianduskooli töötajale.

1) Enesekohane⁷ kompetentsus. Kooli töötaja

- on ennastjuhtiv,
- hoiab kooskõla enda väärtuste ja käitumise ning kooli väärtuste vahel, enda vajaduste ning kooli arengu vahel,
- analüüsib ja reflekteerib enda käitumist ja tegevusi.

2) Sotsiaalne kompetentsus. Kooli töötaja

- arvestab oma töös õppijate, kolleegide ja koostööpartneritega,
- on teadlik oma isiksuse mõjust kolleegide ja õppijate arengule,
- tagab turvalise vaimse ja füüsilise keskkonna endale, õppijatele ja kaas-töötajatele/kolleegidele,
- märkab teisi ning julgeb anda ja küsida abi.

3) Eri- ja ametialane kompetentsus. Kooli töötaja

- teadvustab enda rolli ja vastutust terve kooli tulemuste osas,
- vastutab enda eri- ja ametialase arengu eest,
- panustab koostöösse ja arendusse nii koolis kui ka väljapool kooli,
- loob koostöös kolleegidega tingimused ennastjuhtiva õppija arenguks,
- on oma töös nutikas.

Kooli töötaja eri- ja ametialasele kompetentsusele lisaks on meie jaoks oluline õpetaja ainealane ja metoodiline, sh kootsi⁸ kompetentsus. Aianduskooli õpetaja

- oskab arvestada, et õppija võimestamine ja tema enesejuhtimisoskus on seotud,
- arvestab õppijate erinevate võimete ja vajadustega,
- teadvustab oma panust õpilase tervikkompetentsuse kujundamisel ning teeb sel eesmärgil koostööd.

Kooli töötaja, iseäranis juhi eri- ja ametialase kompetentsuse sees on oluline juhtimis-kompetentsus, sh kootsioskused:

- vastutab oma valdkonna ja oma töötajate eest;
- toetab töötajate algatust, omavastutust ja motivatsiooni (töötaja võtab vastutuse);
- toetab ja suunab enesetäiendamist;
- väärtustab töötajate enesejuhtimist ja –analüüsi;
- soodustab ja toetab loovust;
- aitab luua ja hoida head töömiljööd.

⁶ Tugisüsteem kätkeb mh koolitus- ja stažeerimisvõimalusi, koolisest mentorlust, hingeabi ja nõustamise võimalusi, töövestlusi ja õpetaja eneseanalüüsi koos otsese juhi tagasiside ja aruteluga jmt.

⁷ Selle üks olulisemaid osi on enesejuhtimine ehk oskus 1) püstitada eesmäärke, 2) kavandada oma tegevust ning 3) reflekteerida ennast ja tegevuse käiku.

⁸ Inglise keeles *coach* ehk e.k. koots.

4. Räpina Aianduskooli õpikeskkonna arendamise strateegia⁹

Kooli õpikeskkond koosneb kahest teineteist mõjutavast osast – vaimne ja füüsiline keskkond. Vaimse keskkonna kujundajad on eelkõige juhid aga ka kõik teised töötajad ning seda mõjutavad ka õppijad. Kooli vaimse keskkonna kujundamine põhineb kooli väärtustel ning seda mõjutavad meie igaühe väärtused, mis avalduvad hoiakute ja käitumisena suheldes omavahel ja õppijatega.

Füüsilise keskkonna suurimad mõjutajad on lossipark ja kollektiivaiad, kasvuhooned ja põllud, otse loomulikult ka koolimaja fuajeest klasside ja tualettideni ning samamoodi ühiselamud. Seda mõjutavad ka ruumide sisseseade ja töövahendid kuna need tingivad suuresti õppe- ja tööprotsessi.

Kooli arengu seisukohalt strateegilised teemad ja märksõnad:

- looduslähedus;
- nutikas tegutsemine;
- jätkusuutlik, elujõuline, eluterve;
- Eestis ja rahvusvaheliselt tunnustatud loodusvaldkonna kutseõppeasutus;
- koostöö partneritega (tööandjate, teiste õppeasutuste ja organisatsioonidega);
- novaator loodusvaldkonna õppe alal;
- lõpetajate konkurentsivõime;
- töötajad;
- väärtuse loomine;
- õppimiskeskus;
- erinevate vajaduste ja võimetega õppijad.

4.1. Kooli töökeskkond

Järgnevalt on esitatud kokkuvõtvalt kooli töökeskkonna hetkeseis ja tulevikusuunad nii, nagu kooli töötajad ja õppijad seda esitasid 2020. a sügisel SWOTides sisendina koolikäsituse (pedagoogilise kontseptsiooni) uuendamisse.

Tugevused Füüsilise keskkonna tugevused - Kaasaegsed ruumid - Ilus ja hea ümbrus õppeks ja tööks Vaimse keskkonna tugevused - Koolipere head omavahelised suhted - Turvalisus ja rahulikkus Arengutugevused - Koostöö kooli sees ja väljas - Koolitusvõimalused	Nõrkused Füüsilise keskkonna nõrkused - Õpe on vähe individualiseeritud - Vähe uuendusi õppekeskkonnas ja õppes - Geograafiline asukoht Vaimse keskkonna nõrkused - Huvipuudus ja valestimõistmine - Suur paindlikkuse vajadus tekitab stressi Arengunõrkused - Mugavus, vähene nõudlikkus - Vähene koostöö	SISEKESKKOND
Võimalused Füüsilise keskkonna võimalused - Kaasajastamine, atraktiivne õppe-, töö- ja olmekeskkond Vaimse keskkonna võimalused - Rohkem koostööd ja toetamist Arenguvõimalused - Teavitus ja reklaam - Koostöö teiste õppeasutustega	Ohud Füüsilise keskkonna ohud - Vananemine ja võimaluste alakasutus - Töö ja kodu vaheline kaugus Vaimse keskkonna ohud - Töökorralduse stress, vähene tugi Arenguohud - Kiired ja pidevad muutused - <i>Maha jäämine tehnoloogia arengust</i>	VÄLISKESKKOND

⁹ Sellesse peatükki on koondatud märksõnad, mis peaksid kajastuma kooli uues arengukavas ja selle tegevuskavas, et realiseerida Räpina Aianduskooli koolikäsitus.

4.2. Kooli töötaja

Analoogne kontsentraat kooli töötaja SWOT'idest on järgmine:

Tugevused <u>Kutse- ja erialased tugevused</u> - Kõrge kutse- ja erialane professionaalsus - Õpilaste ja kolleegidega arvestamine - Koostöö (koolis ja väljas) <u>Isikuomaduslikud tugevused</u> - Tugev motivatsioon - Empaatiilisus	Nõrkused <u>Kutse-, eri- ja ametialased nõrkused</u> - Traditsiooniline algtaseme õpetus - Juhikäest jääb puudu (1 – töökultuur) - Juhikäest jääb puudu (2 – ükskõikne töötaja) - Vähene võõrkeeleoskus - Mugandumine - Harjumatus teha koostööd - <i>Madal tehnoloogiavalmidus</i> <u>Isikuomaduslikud nõrkused</u> - Nõrgad suhtlemisoskused - Vananemine	SISEKESKKOND
Võimalused <u>Kutse- ja erialased võimalused</u> - Õppe individualiseerimine - Töötajate koolitamine - Arengustiimulid - Vastastikune toetamine ja uuendused <u>Isikuomaduslikud võimalused</u> - Iseenda arendamine	Ohud <u>Kutse- ja erialased ohud</u> - Õpetus ei ole huvitav - Õpilane ei tule aianduskooli - Madal organisatsiooniteadlikkus - Töökoormus ja palgatase - Vähene koostöövalmidus - Akadeemilise tausta nõrgenemine <u>Isikuomaduslikud ohud</u> - Mugandumine, vähene arenguvalmidus	VÄLISKESKKOND

4.3. Kooli arengusuunad

Räpina Aianduskooli töökeskkonna ja töötaja SWOT'is on kattuvaid, tugevamalt esile tõusvaid märksõnu, mida meil on võimalik mõjutada, mis puudutavad paljusid ning millele seetõttu on võimalik rajada strateegia. Eelkõige on sellised:

- 1) õppe individualiseerimine / õppijakesksus, et kõigi õppijate (ka tugevamate) jaoks oleks õppimine aianduskoolis tähendusrikas, jõukohane ja parajalt väljakutset pakkuv;
- 2) arengustiimulite ja uuenduste loomine, mis suunavad meie enesearengut, toidavad motivatsiooni, on vajalikud meie õppijatele ja partneritele ning seeläbi aitavad kaasa kogu aianduskooli arengule;
- 3) töötajate omavahelise/vastastikuse toetuse ja kogemusevahetuse edendamine, et arvestaksime rohkem üksteisega, omavaheline koostöö oleks aktiivsem ja tulemuslikum.

Lisa 1. Sihiseade lahtikirjutus

Räpina Aianduskooli õppe- ja kasvatustöö siht on tingimuste loomine ennastjuhtiva õppija, töötaja ja inimese kujunemiseks. Selle aluseks on enesekohased oskused, sh õpioskus, sotsiaalsed oskused ja ettevõtluspädevus. See tähendab keskendumist õppes pädevustele, mis suurendavad tulevikus õppija individuaalset vabadust.

Selline sihiseade on seotud aina kiirenevate ja väljakutseid täis muutustega meie ümber – globaliseerumine, tehnoloogia digitaliseerumine, töö iseloomu muutumine seab fookuse uutele oskustele. Muutuvas töömaailmas toimetulekuks on vaja enesejuhtimisoskust, sotsiaalset intelligentsust, meeskonnatööd, sealhulgas virtuaalse koostöö oskust, loovust, õppimis- ja kohanemisvõimet, oskust eri valdkondi seostada. Neid oskusi on hakatud nimetama tulevikuoskusteks.

Muutuste taust

Globaalsed trendid on muutmas ka töö iseloomu:

- tehnoloogia arenedes kaob vanu ja tekib uusi töid ja ameteid;
- töö ja organisatsioonid on muutumas veel enam rahvusvaheliseks;
- mitmekesisuvad töötamise vormid ja muutuvad töösuhted – lüheneb töösuhte kestus, töötatakse samaaegselt mitme tööandja juures ning ollakse ise endale tööandja;
- muutuvad organisatsiooni- ja töökultuur – senine töö sisu, tegemise koht ja aja detailne reguleerimine on kadumas ning töötamise raamistiku moodustavad organisatsiooni väärtused, visioon ja selge strateegia.

Muutuvad töötaja ootused tööle. Inimesed tahavad teha mõtestatud, tähendusrikast tööd, oluline on vabaduse tunnetus. Vabadus on väga eriline distsipliin, mille töötaja loob endale ise

- jälgides selle täitmist,
- kavandades oma aega,
- reflekteerides oma tegevust,
- vastutades oma tegevuse tulemuslikkuse eest.

Vabadusega tähtsustub enesedistsipliin. Üha rohkem inimesi on iseendale tööandjad, kelle tegevusel peavad olema kindel visioon ja strateegilised eesmärgid. Töötajal tuleb võtta riske, tuleb ise ennast motiveerida. Tuleb ise endaga hakkama saada: töötaja peab olema võimeline ise ennast haldama.

Haridusstrateegiline taust

Uue haridusstrateegia¹⁰ keskseid visioone on võimestav kool, mis loob soodsa õpikeskkonna ennastjuhtiva õppija kujunemiseks ning tulevikuoskuste omandamiseks. Õpingute tulemusena omandab õppija isiklikuks ja tööeluks, kodanikuna toimimiseks ning kultuuriloomeks vajalikud kompetentsid.

Hariduskorralduse jaoks tähendab see õpiprotsessi individuaalsemaks muutumist – individuaalsete õpiradade ja personaliseeritud õppe võimaldamist õppija eneseanalüüsioskuste arendamise ning õpikeskkonna mitmekesisemaks muutumise (õmblusteta õpikeskkonna) kaudu.

Tulevikutöö vajab motiveeritud, aktiivset, ennastjuhtivat õppijat ja töötajat. Iseenesest see ei kujune, ikka õpetaja asjatundlikul juhendamisel. Tähtsustub õpetaja oskus olla oma õpilase juhendaja, mentor nii tema õpitee kujundamisel kui selle läbimisel. Räägitakse kootsioskustest¹¹. Õpetaja ei anna valikuid ette, vaid suunab küsimustega õppijat nii, et ta ise jõuaks selgusele oma huvides, vajadustes, võimalustes, et tal tekiks huvipõhine suhe õppematerjaliga; et ta teeks oma valiku ja oleks valmis vastutama oma valikute tagajärgede eest.

¹⁰ <https://www.hm.ee/et/kaasamine-osalemine/haridus-ja-teadusstrateegia-aastateks-2021-2035>.

¹¹ Inglise keeles *coach*, *coaching*. Eesti keeles puudub veel üldtunnustatud termin, küll võõras, aga kõige suupärasem on koots, kootsing.

Lisa 2. Kooli praeguse olukorra kirjeldus (kokkuvõte SWOT-märksõnadest)

Töötaja SWOT

Tugevused <u>Kutse- ja erialased tugevused</u> - Kõrge kutse- ja erialane professionaalsus - Õpilaste ja kolleegidega arvestamine - Koostöö (koolis ja väljas) <u>Isikuomaduslikud tugevused</u> - Tugev motivatsioon - Empaatilisus	Nõrkused <u>Kutse-, eri ja ametialased nõrkused</u> - Traditsiooniline algtaseme õpetus - Juhikäest jääb puudu (1 – töökultuur) - Juhikäest jääb puudu (2 – ükskõikne töötaja) - Vähene võõrkeeleoskus - Mugandumine - Harjumatus teha koostööd - <i>Madal tehnoloogiavalmidus</i> <u>Isikuomaduslikud nõrkused</u> - Nõrgad suhtlemisoskused - Vananemine	SISEKESKOND
Võimalused <u>Kutse- ja erialased võimalused</u> - Õppe individualiseerimine - Töötajate koolitamine - Arengustiimulid - Vastastikune toetamine ja uuendused - Kooliväline koostöö <u>Isikuomaduslikud võimalused</u> - Iseenda arendamine - Omavaheline koostöö	Ohud <u>Kutse- ja erialased ohud</u> - Õpetus ei ole huvitav - Õpilane ei tule aianduskooli - Madal organisatsiooniteadlikkus - Töökoormus ja palgatase - Vähene koostöövalmidus - Akadeemilise tausta nõrgenemine <u>Isikuomaduslikud ohud</u> - Mugandumine, vähene arenguvalmidus	VÄLISKESKOND

Töökeskkonna (füüsiline ja vaimne) SWOT

Tugevused <u>Füüsilise keskkonna tugevused</u> - Kaasaegsed ruumid - Ilus ja hea ümbrus õppeks ja tööks <u>Vaimse keskkonna tugevused</u> - Koolipere head omavahelised suhted - Turvalisus ja rahulikkus <u>Arengutugevused</u> - Koostöö kooli sees ja väljas - Koolitusvõimalused	Nõrkused <u>Füüsilise keskkonna nõrkused</u> - Õpe on vähe individualiseeritud - Vähe uuendusi õppekeskkonnas ja õppes - Geograafiline asukoht <u>Vaimse keskkonna nõrkused</u> - Huvipuudus ja valestimõistmine - Suur paindlikkuse vajadus tekitab stressi <u>Arengunõrkused</u> - Mugavus, vähene nõudlikkus - Vähene koostöö	SISEKESKOND
Võimalused <u>Füüsilise keskkonna võimalused</u> - Kaasajastamine, atraktiivne õppe-, töö- ja olmekeskond <u>Vaimse keskkonna võimalused</u> - Rohkem koostööd ja toetamist <u>Arenguvõimalused</u> - Teavitused ja reklaam - Koostöö teiste õppeasutustega	Ohud <u>Füüsilise keskkonna ohud</u> - Vananemine ja võimaluste alakasutus - Töö ja kodu vaheline kaugus <u>Vaimse keskkonna ohud</u> - Töökorralduse stress, vähene tugi <u>Arenguohud</u> - Kiired ja pidevad muutused - <i>Maha jäämine tehnoloogia arengust</i>	VÄLISKESKOND

Õppija SWOT

Tugevused – Õpilastevahelised suhted on head. – Turvalisus (nt koolikiusamist ei ole) – Mitmekesine õppijaskond (Õppetöö toimub kutsetasemetel 2-5; integratsioonikursustele õppe läbiviimine)	Nõrkused – Vajab pidevat tuge (arvestab õppijate individuaalseid eripärasid; suur osa töötajatest on suunatud õpilaste toetamisele) – Õpe on vähe individualiseeritud (tunniplaan on väga tihe ja ei jäta aega individuaalseks erialaseks arenguks (nt ise õppemajandis mingeid asju teha)) – Õpilaste (ja töötajate) psühholoogilised probleemid – Õppija võimekuse küsimus (pingerikas – õppekavale vastuvõetud õpilaste vaimsed võimed ei võimalda neid nõutud tasemele viia) – Väga erinevad õppijad (eri haridustasemega õpilased ühes grupis, tugevamate järgi minnes kannatavad nõrgemad ja vastupidi)	SISEKESKOND
Võimalused – Õppe individualiseerimine (Valikuvõimalused. Kui õppija valib ise, siis peab olema, mille vahel valida. Sisend õpetajatöösse, sisend õpilase vastutusse. Vastutuse võtmine, vabadsus otsustada peab olema toetatud. Igal õpilasel peaks olema oma individuaalne õpiprojekt (praktiline). MK õpilaste praktiliste tööde juhendamine vanemate kursuste õpilaste poolt (praktiline töö ÕM-s). Aga ka lihtsalt nooremate kursuste õppijad. Individuaalne lähenemine, isiksuse arvestamine. Individuaalsed ülesanded (need peavad olema ka juhendatud ja tagasisidestatud). Tasakaal üksikisiku vajaduste ja grupivajaduste vahel. väikeste õpilasgruppidega võimalus uuendusi katsetada/rakendada) – Andes tublimatele rohkem õigusi, siis see võiks motiveerida veel mitte nii tublisid – Õppijat tuleb kaasata planeerimisse/ kavandamisse (nt nooremate õpilaste juhendamisel, mingite tööde tegemisel. St õpetus peab hõlmama kõiki töötappe <u>plaanimine-tegemine-mõõtmine-tagasisidestamine</u>) – Kaasata ka õpilasendus töökeskkonna parandamisse – Areng toimub väljaspool mugavustsooni (nii õppija kui ka õpetaja) – Muukeelsete sihtgrupile õppimisvõimaluste pakkumine	Ohud – Traditsiooniline algtaseme õpetus (õpetus pole tihtipeale motiveeritumate jaoks piisavalt väljakutset pakkuv; väga traditsioonilist õpetamist on ikkagi liiga palju; alati peaks koostööd õpetajate vahel rohkem olema) – Õpetus ei ole huvitav (kui õpetus lähtub kõige nõrgemast, siis tugevamate jaoks õppimine kaob (jäeb istumine); kui tublimad saavad eesõigusi, siis võib see tekitada trotsi; tegemine tegemise pärast, mitte et ülesanne on põnev ja arendav; õpetus on liiga madalal tasemel, see pole enam huvitav ega arendav; õppe mittevastavus ootustele) – Võimaluste alakasutus (õppimiseks rajatud keskkonda kasutatakse pigem ärilistel eesmärkidel, millesse õpilasi ei kaasata; õpilaste õppimist tõrjutakse õppekasvuhoones väitega, et rikuvad toodangu) – Õpilaste arvu vähenemine – Õpilased ei taha/ei suuda integreeruda (keeleliselt) – Õppekorraldus õpetajakeskne – Vähe päevaõppe õpilasi (rohkem on kaugõppes) – Suurenev osa erivajadustega lapsi, probleemid turvalisusega	VÄLISEKSKOND

Lisa 3. Maarja Küla Õpperühma sihiseade

MIKS ME TEEME OMA TÖÖD?

Endal on ka hea olla, kui ümberringi on kõik hästi!

KUHU ME TAHAME JÕUDA?

Meie õpilased tunneksid ennast ja teisi väärtuslikena.

MIS ON MEIE VÄÄRTUSED?

1. Meie õpilased on täieõiguslikud ilmakodanikud.
2. Meie õpilased on piisavalt motiveeritud olema õnnelikud.
3. Meie õpilased oskavad ja saavad teha oma võimete piires valikuid ja võtta vastutust.

ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ PÕHIMÕTTED

1. Õppijakeskne õppe- ja kasvatustöö

- 1.1. Sisseastumisel arvestame, et meie õpilane
 - on huvitatud meil õppimisest,
 - on tervislikelt eeldustelt valmis abiaednikuna tööle asuma,
 - on lõpetanud põhikooli vähemalt toimetuleku tasemel,
 - on läbinud edukalt eelkutseseõppe nädala või valikaasta.
- 1.2. Õppe jooksul arvestame, et meie õpilane
 - võib olla vaimselt ja sotsiaalselt ebaküps,
 - vajab tavapärasest tõhusamat individuaalset ja isikukeskset lähenemist.
- 1.3. Kooli lõpetades tagame, et meie õpilane
 - omab toimivat karjääriplaani.

2. Töötajad, juhtimine

- 2.1. Meie töötajal on õigus
 - kvaliteetsetele töövahenditele ja tööruumidele,
 - vajadusel privaatsusele,
 - rakendada oma täit potentsiaali.
- 2.2. Meie töötaja kohustub
 - oma mõtetega üle ilma lendama,
 - andma täpselt nõnda palju, nagu suudab anda,
 - võtta kanda nii palju, nagu jõuab kanda,
 - jandajadjjadijandaja.